

ARHEOLOGIJA U SRBIJI

PROJEKTI ARHEOLOŠKOG INSTITUTA U 2011. GODINI

PRIREDILE

VESNA BIKIĆ

SNEŽANA GOLUBOVIĆ

DRAGANA ANTONOVIĆ

Beograd 2012

Arheološki institut

ARHEOLOGIJA U SRBIJI
projekti Arheološkog instituta u 2011. godini

Priredile
Vesna Bikić
Snežana Golubović
Dragana Antonović

Beograd 2012

SADRŽAJ

Vesna Bikić, Snežana Golubović, Dragana Antonović, Uvod	7
Slaviša Perić, Olga Perić, Zaštitna arheološka iskopavanja na neolitskom nalazištu Pavlovac-Gumnište 2011. godine	14
Slaviša Perić, Đurđa Obradović, Arheološka radionica: istraživanja u Drenovcu 2011. godine	17
Slaviša Perić, Ivana Stojanović, Osteološki materijal sa lokaliteta Drenovac i Pavlovac-Gumnište: iskopavanja 2011. godine	19
Aleksandar Bulatović, Dragan Milanović, Preliminarni rezultati arheoloških iskopavanja na lokalitetu Bubanji u Novom Selu u 2011. godini	22
Dragana Antonović, Momir Vukadinović, Geofizička i arheološka istraživanja na Malom Šturcu u 2011. godini	26
Aleksandar Kapuran, Istraživanje multikulturnog lokaliteta Mokranjske stene kod Negotina u 2011. godini	30
Petar Popović, Nenad Radojčić, Zaštitni radovi na lokalitetu Kale u Krševici 2011. godine	34
Ivana Popović, Stefan Pop-Lazić, Bojan Popović, Vujadin Vujadinović, Arheološka iskopavanja u Sremskoj Mitrovici 2011. godine: Lokalitet 85	38
Snežana Nikolić, Ivan Bogdanović, Istraživanja viminacijumskog amfiteatra u toku 2011. godine	42
Dragana Rogić, Ivan Bogdanović, Slikana dekoracija zida arene amfiteatra u Viminacijumu	46
Nemanja Mrđić, Mladen Jovičić, Istraživanje antičkog naselja na lokalitetu Nad Klepečkom u 2011. godini	50
Saša Redžić, Ilija Danković, Istraživanja funerarnih celina na lokaciji Nad Klepečkom	54
Emilija Nikolić, Ivan Bogdanović, Proučavanje maltera iz viminacijumskog amfiteatra kao osnova za njegovu buduću konzervaciju i restauraciju	58

Vladimir Miletić, Jelena Miletić, Geofizička istraživanja na prostoru Viminacijuma (grad i vojni logor) u 2011. godini	62
Emilija Nikolić, Putevima razvoja jednog arheološkog parka: Građevina <i>Domvs Scientiarvm Viminacivm</i>	66
Gordana Jeremić, Prilog proučavanju antičke prošlosti Čačka - primer rimskih termi iz centra grada	70
Stefan Pop-Lazić, Bojan Popović, Vujadin Vujadinović, Gamzigrad - <i>Felix Romuliana</i> : iskopavanja 2011. godine	74
Nadežda Gavrilović, Arheološka istraživanja na Medijani u 2011. godini	78
Aleksandar Bulatović, Gordana Jeremić, Vojislav Filipović, Rezultati zaštitnih arheoloških iskopavanja na lokalitetima Golo rebro i Selište u selu Donji Neradovac kod Vranja	82
Sofija A. Petković, Davidovac – Gradište: zaštitna arheološka istraživanja na deonici autoputa E75, Kridor 10 – južni krak	86
Perica Špehar, Sonja Stamenković, Zaštitna arheološka iskopavanja kasnoantičke nekropole na lokalitetu Davidovac-Crkvište	92
Vujadin Ivanišević, Bernard Bavant, Caričin grad - arheološka istraživanja u 2011. godini	96
Vesna Bikić, Perica Špehar, Ivan Bugarski, Teodora Branković, Arheološka istraživanja Marguma/Morave u 2011. godini	100
Vujadin Ivanišević, Ivan Bugarski, Primena LiDAR tehnologije u interpretaciji Marguma i Caričinog grada	104
Marko Popović, Arheološka istraživanja Beogradske tvrđave u 2011. godini	108

Slika 1. Zapadni ulaz u viminacijumski amfiteatar (gledano sa zapada).

Snežana Nikolić, Arheološki institut Beograd
Ivan Bogdanović, Arheološki institut Beograd

Istraživanja viminacijumskog amfiteatra u toku 2011. godine

Iskopavanja amfiteatra započeta su krajem 2007. godine i do sada su otkriveni: zapadni ulaz, deo istočnog ulaza, zid arene, prostorije uz ulaze i prostorije na kraćoj osi amfiteatra. Pored pomenutih delova objekta izgrađenih od kamena, konstatovani su i tragovi lakih, drvenih konstrukcija. U jugozapadnom delu objekta istražena je kasnoantička nekropola, a u severnom delu ispitane površine otkriven je gradski bedem.

Tokom 2011. godine, u zapadnom delu objekta radilo se u okviru ulaza, kako bi se istražili ranije konstatovani ukopi i jame za drvene stubove. Severoistočno od pomenutog ulaza nastavljeno je otkrivanje ogradnog zida arene, a iskopavanja su vršena i u okviru zapadnog dela arene. U severoistočnom delu amfiteatra istraživanja su bila usmerena na definisanje izgleda tribina i odnosa gradskog bedema i amfiteatra. U manjem obimu radilo se i u istočnom ulazu u amfiteatar.

U zapadnom ulazu istraženi su ukopi i jame za drvene stubove, koje su se nalazile unutar njih (sl. 1). Raspored celina ukazuje da ostaci drvenih konstrukcija predstavljaju stariju fazu izgradnje amfiteatra, dok bi mlađu fazu činili ranije istraženi zidovi od kamena, prag i popločanje. U severozapadnom delu amfiteatra otkriveni su kraći segmenti zida arene. Istraživanja u areni bila su skoncentrisana na površinu ispred zapadnog ulaza u amfiteatar, gde su otkriveni ukopi iz kasnoantičkog perioda.

U severoistočnom delu istraženog prostora otkriven je nastavak gradskog bedema širine od 2,85 do 3,15 m, koji se pruža u pravcu severozapad-jugoistok. U jugoistočnom delu bedem prelazi u ravnu platformu, dimenzija 7,20 m x 5,00 m. Od njenog južnog dela odvaja se zid dužine 23,20 m i širine 1,20 m, koji predstavlja ogradni zid ovog dela amfiteatra i koji se u blagom luku prati do istočnog ulaza (sl. 2). Na osnovu položaja, oblika i dimenzija platforme, može se pretpostaviti da ona predstavlja temeljnu zonu ugaone kule, koja povezuje severni bedem grada i spoljašnji zid amfiteatra.

Između ogradnog zida amfiteatra, bedema i zida arene, istražen je nivo sa crveno zapečenom zemljom, debljine do 0,40 m. U okviru ove površine definisani su i istraženi ukopi i jame za drvene stubove, koji su bili kvadratnog ili pravougaonog preseka. Oni su postavljeni u pet nizova paralelnih sa zidom arene. Ispod crveno zapečene zemlje otkriveni su ostaci gorelih horizontalno postavljenih gređa pravougaonog preseka. Na osnovu istražene situacije mogu se izdvojiti dve faze izgradnje tribina. Stariju fazu predstavljaju horizontalno postavljene drvene gređe, dok mlađu čine zidovi i drveni stubovi postavljeni u ukopima.

Iskopavanja su vršena i u istočnom ulazu amfiteatra. Završeno je istraživanje severnog zida dužine 8,75 m i širine 1,45/1,50 m. U istočnom delu ulaza otkriven je prag, dimenzija 2,85 x 1,05 x 0,40 m. Ispod praga, ispred i unutar ulaza istražena je površina od lomljene crvenke. Može se pretpostaviti

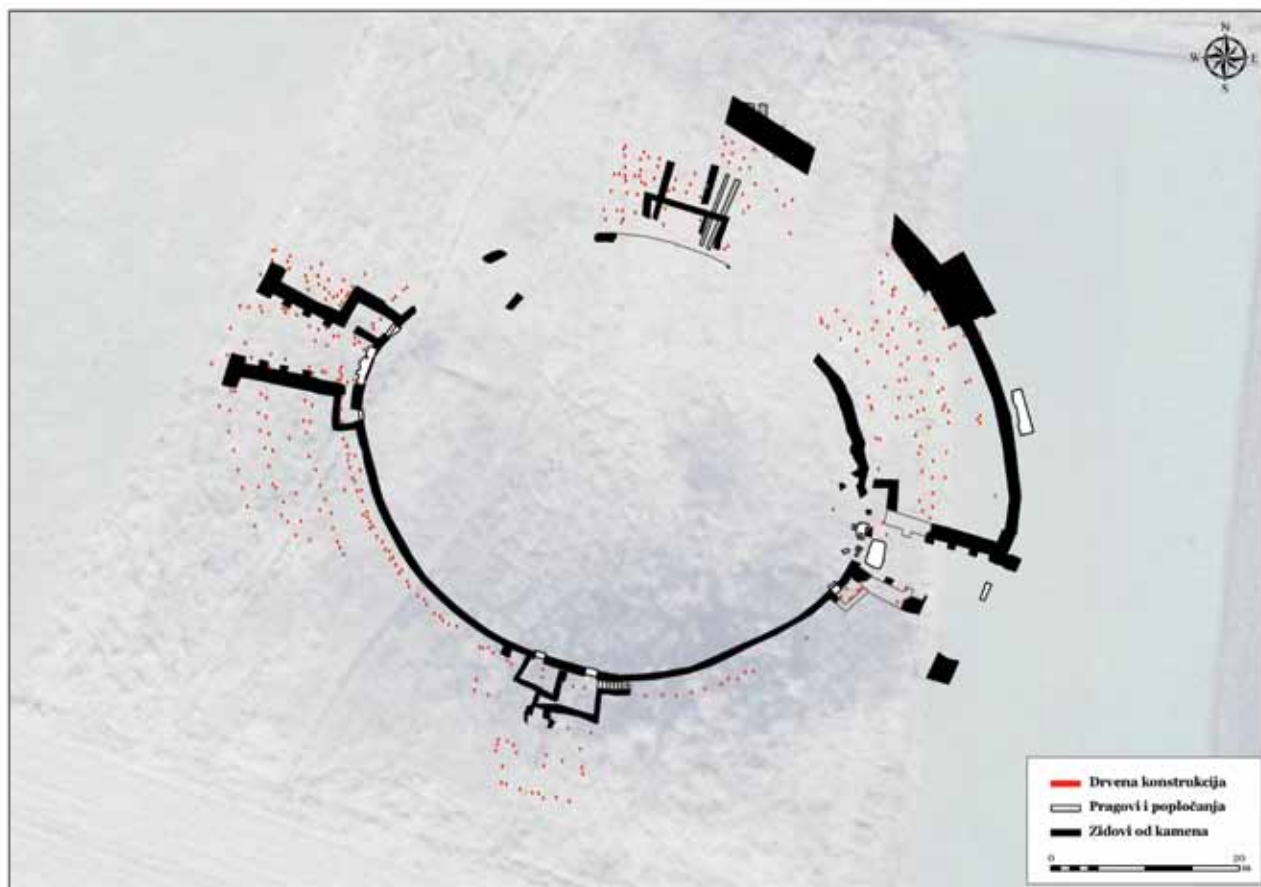
* Članak predstavlja rezultat rada na projektu „IRS – Viminacijum, rimski grad i legijski vojni logor – istraživanje materijalne i duhovne kulture, stanovništva, primenom najsavremenijih tehnologija daljinske detekcije, geofizike, GIS-a, digitalizacije i 3D vizualizacije“ (III 47018) Ministarstva prosvete i nauke Republike Srbije.

Slika 2. Severoistočni deo viminacijumskog amfiteatra (gledano sa istoka).

da prag i površina od lomljene crvenke pripadaju različitim fazama izgradnje amfiteatra. Rezultati dosadašnjih istraživanja pokazuju da postoje razlike između istočnog i zapadnog ulaza, koje se pre svega ogledaju u broju pilastera, kao i u izgledu i u dimenzijama prostorija koje su flankirale ulaze.

Na osnovu rezultata dosadašnjih istraživanja približne dimenzije amfiteatra iznose 84 x 74 m, a dimenzije arene 55 x 45 m (sl. 3). Objekat je izgrađen u prvoj četvrtini II veka i korišćen je do kraja III, odnosno početka IV veka. Mogu se pretpostaviti najmanje tri građevinske faze. Najstarija drvena faza datuje se u prvu četvrtinu II veka. Drugu i treću fazu izgradnje karakteriše objekat od kamena i drveta. Druga faza smešta se u period od druge četvrtine II do sredine III veka, a treća se može datovati u period od sredine III do prelaza iz III u IV vek. Nakon prestanka korišćenja amfiteatra kao objekta spektakla, na ovom prostoru je u kasnoantičkom periodu formirana nekropola.

Slika 3. Plan viminacijumskog amfiteatra na osnovu istraživanja u periodu od 2007. do 2011. godine.